

РЕНТНІ ВІДНОСИНИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

аспірант **Сидоренко Н.В.**, студент **Мирошниченко Д.В.**

В умовах становлення ринкових економічних відносин проблема розробки теоретико-методологічних засад і прикладних аспектів формування в умовах ринкової економіки рентної політики належить не лише до надто складних, багатоаспектних та міжгалузевих проблем, а й до недостатньо досліджених. За роки здійснення у нашій державі соціально-економічних перетворень і ринкових реформ рентна проблематика продовжує залишатися поза увагою вчених та економістів-теоретиків, незважаючи на її актуальність. Модернізація економіки, що започаткована, виходячи з оцінки сучасних тенденцій і реальних можливостей, стане неможливою без запровадження науково обгрунтованої системи рентних відносин і приведення цієї важливої складової державної політики у відповідність до вимог ринку і сталого розвитку економіки.

Вагомим внеском на етапі становлення і розвитку рентної концепції стали праці: Ф. Кене, А. Тюрго, У. Петті, А. Сміта, Дж. Андерсена, Д. Рікардо, Дж. Мілля, В. Парето, К. Маркса, А. Маршалла. Сучасними вітчизняними економістами досліджено проблеми функціонування системи рентних відносин в умовах перехідної економіки (А. Андрієвський, О. Голуб, Б. Данилишин, В. Демет'єв, В. Міщенко, Ю. Разовський, Б. Райхель, Т. Решетілова, В. Саллі, Г. Спектор, О. Струкова та інші); провідними зарубіжними вченими виявлено особливості формування та форми перехідної економіки, а також теорії ренти.

Разом з тим, наукові дослідження вітчизняних економістів не достатньо піднімають питання формування ринкових механізмів вилучення природної ренти, в рамках яких величина рентних платежів визначається в процесі конкурентної боротьби потенційних користувачів природних ресурсів і не залежить від ефективності використання природних ресурсів.

Дієвість рентної політики визначається ефективністю існуючої фінансово-податкової системи в частині вилучення, розподілу та перерозподілу природо-ресурсної ренти. Практично всі сфери використання природних ресурсів в Україні охоплюються механізмом ресурсооподаткування та супроводжуються внесенням відповідних зборів й обов'язкових платежів до бюджету. Плата за право користування природними ресурсами є формою реалізації економічних рентних відносин між власником природних ресурсів і природо користувачем.

Основними проблемами у надкористуванні все ще залишається необхідність формування інституційної системи вдосконалення відносин власності у сфері використання, охорони та відтворення надр. Діючий порядок платежів за надкористування не виконує фіскальної, стимулюючої, відтворювальної функцій. Видача та реалізація дозволів на користування надрами не враховують потенційну дохідність проектів видобутку.

Модернізація економіки, що започаткована, виходячи з оцінки сучасних тенденцій і реальних можливостей стане неможливою без модернізації природно-ресурсної сфери, без запровадження науково обгрунтованої системи рентних відносин і приведення цієї важливої складової державної політики до вимог ринку і сталого розвитку економіки.

На основі рентних відносин, створюватимуться сприятливі умови для раціонального використання економічного капіталу, природних ресурсів, більш вихідного вкладання коштів в різні види діяльності і через одержання певної віддачі, для підтримки необхідного рівня економічного зростання. Це досягатиметься, передусім, завдяки

раціональній організації виробництва, підвищення ефективності перерозподілу одержаних рентних доходів.

На нашу думку, на основі рентних відносин створюватимуться сприятливі умови для раціонального використання економічного капіталу, природних ресурсів, інноваційного потенціалу, більш вигідного вкладання коштів у різні види діяльності, й через одержання певної віддачі, для підтримки необхідного рівня соціально-економічного зростання.

Це досягатиметься передусім завдяки раціональній організації виробництва, підвищення ефективності розподілу і перерозподілу рентних доходів, поліпшення використання інноваційних можливостей і адаптації галузей економіки до системи міжнародного поділу праці.

Вважаємо, що державне регулювання рентних відносин у сфері використання природних ресурсів має забезпечувати: збільшення надходжень до державного та місцевих за рахунок рентних платежів; рентабельність діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють спеціальне використання природних ресурсів; оптимізацію розподілу природних ресурсів між суб'єктами господарювання за критерієм досягнення максимуму економічного ефекту; гарантування належного фінансування природоохоронних заходів.

Рентна система платежів має також сприяти вирівнюванню економічних умов господарювання. Важливою є реалізація ролі рентних платежів як регулятора інвестиційних процесів. Нарешті, рентні платежі є одним з найважливіших інструментів фінансового забезпечення охорони і відтворення природно-ресурсного потенціалу в цілому.

Перспективи подальших досліджень мають бути направлені на створення рентної системи платежів, яка сприятиме вирівнюванню економічних умов господарювання.

Сидоренко, Н.В. Рентні відносини як важлива складова державної політики в умовах становлення ринкової економіки [Текст] / Н.В. Сидоренко, Д.В. Мирошніченко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 351-353.